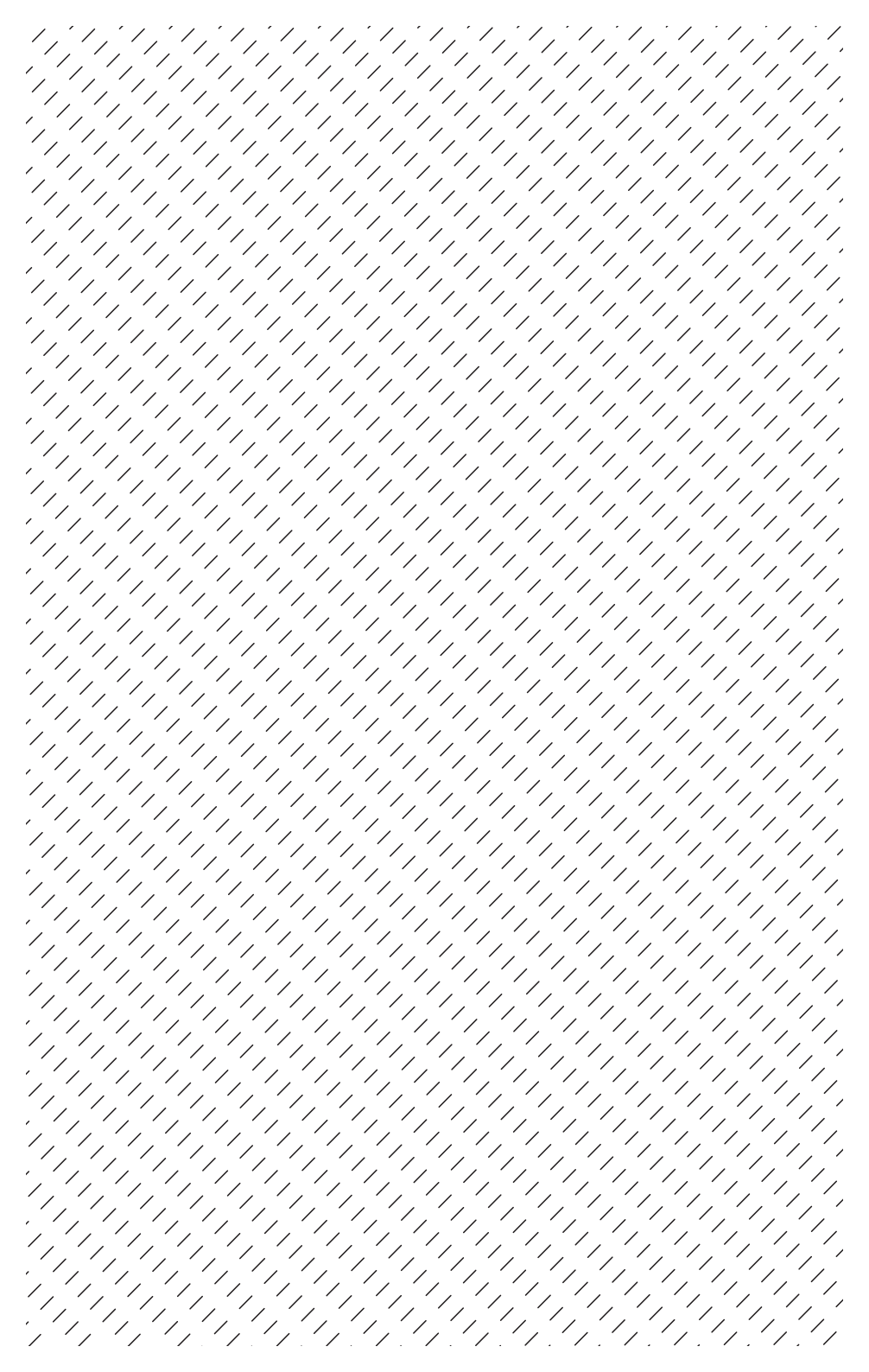

De flama
soc i d'aigua,
d'elements sempre
en guerra
Maria Beneyto

INTRODUCCIÓ I EDICIÓ DE JOSEP BALLESTER

MARIA BENEYTO

De flama soc i d'aigua,
d'elements sempre
en guerra

INTRODUCCIÓ I EDICIÓ DE JOSEP BALLESTER

Saldonar.

De flama soc i d'aigua, d'elements sempre en guerra

© del text: hereus de Maria Beneyto, 2025

© del pròleg: Josep Ballester, 2025

© d'aquesta edició: Edicions Saldonar, 2025

Primera edició: juny del 2025

Publicat per Edicions Saldonar

Alfambra, 16, 5è 2a

08034 Barcelona

edicions@saldonar.com

www.saldonar.com

Edició i producció: Francesc Gil-Lluch

Disseny de la col·lecció: Enric Muñoz

Disseny de la coberta i maquetació: Octavi Gil Pujol

Distribució: UDL

Thema: DC, DCC, DCF

ISBN: 978-84-19571-58-8

Dipòsit legal: B 10700-2025

Saldonar forma part de l'associació
d'editorials independents Llegir en Català.

El resultat d'aquesta publicació forma part del projecte «Educató lectora, literària, lingüística i inclusió» del Ministerio de Ciencia e Innovación, ref. PID2022-139640NB-I00.

També forma part del projecte de la Conselleria d'Educató, Universitats i Ocupació de la Generalitat Valenciana «Diferència i discriminació a través de l'educació literària: la formació del lector crític», ref. CIAICO/2023/104.

Aquest llibre s'ha imprès amb paper procedent de boscos gestionats de manera sostenible, un òfset cru de 90 grams, i s'ha compaginat amb la tipografia Sabon en cos 10,5.

Els titulars del *copyright* tenen els drets reservats.

Taula

L'OBRA I EL CONTEXT POÈTIC DE MARIA BENEYTO,
per Josep Ballester, 11

ALTRA VEU

- Cançó de l'aigua enfollida, 47
L'insecte roig, 48
La meua primavera i el mar, 49
A València, 51
Arbre meu, 53
Encontre, 54
L'hospital, 56

RATLLES A L'AIRE

- Prec per a assolir la paraula, 59
Un dels motius, 60
L'insecte, 62
L'engany, 65
Sirena, 66
Acostament a l'amic amarg, 68
Veu per a un fill nonat, 70

VIDRE FERIT DE SANG

- Dring, 75
Parets per a una casa nova, 77
Ciutat sense paraigües, 79
Vidre ferit de sang, 81
La dama bova, 82
Terra, 85

DESPRÉS DE SOTERRADA LA TENDRESA

- Albat, 91
L'estiu a la mar, 92
Ciutat bombardejada, 94
L'àngel darrer, 96
Tocar mare, 98
Migdia en un cementeri pobletà, 102
Des de la boira, amb corbs, 104
Després de soterrada la tendresa, 110

ELEGIES DE PEDRA TRENCADISSA

- Cercant culpable, 117
Sense tu, 118
La casa, 119
Matí a la mar, 121
Lletra al somni, 123
El que tu deies, 126

BRESSOLEIG A L'INSOMNI DE LA IRA

- Bressoleig a l'insomni de la ira, 131
Transeünt del capvespre, 132
L'insecte, 134
Ara cal viure, 135

Tafanejant esqueles, 136
La tristor que tu tens, 138
Aprenent a udolar, 140
L'aiguat, la mar i el sofre, 143

EL QUE RESTA D'UN CLAM PERDUT

Cancó de bressol per a un xiquet llunyà (potser a Bòsnia), 147
Els meus, 153
L'íntim inventari, 154
Poetes de la nit, 156
És el que resta d'un clam perdut, 159

MÉS POEMES INÈDITS

Ocell, 163
Cançó trista, 165
Roses i drac, 166

ALTRA VEU

(1952)

*Als poetes i amics Vicent i Xavier Casp,
pels quals existeix aquest llibre*

CANÇÓ DE L'AIGUA ENFOLLIDA

Van a veure en l'aigua el feréstec de l'aigua,
van i venen.

La lluna fon decrepít anell que sols sabia
amagar-se o desfer-se.

Anaven nens a veure-ho.

Semblant branques

totes teses,

bèsties llargues.

Herbes

ja, cabelleres

desnuades.

Que la boca del mar era immensa
de l'apetit de riu

i el cor fatídic, nu, de l'aigua
destrenà en braços freds foc i caliu.

(Escultors de fang brut i de terrors
per desordre de nius.)

Quallava ombres quietes,
alta, alta!

Plena i vella de sempre.

Per la clivella de l'espill trencat

la mort feia el camí del llimac tendre...

Van a veure en l'aigua el feréstec de l'aigua,
van i venen.

L'INSECTE ROIG

¿Com poder dir-ho
només amb paraules,
amb les meues paraules que palpegen el buit,
que no, no podran mai
tancar la llum viscuda?
No és el fet, sinó la flamarada,
l'enlluernament
del teu roig lluir al sol, insecte.
Tan a penes res, i tant en un moment per a mi
aqueix moviment de robí teu!
Passarà el camp,
i els pins, i aquest aire,
i el vol harmoniós d'ocells i papallones,
i aquesta pau de l'home que va tirant de l'ase
(animal i home que viuen sens saber-ho,
amb la inconscient virtut que tens també)
però sols el teu pas tan feliç, tan esplèndid,
tan ple tot de potències magnífiques i obertes,
sols aqueixa flameta del teu roig existir
—a penes un sol dia—
vindrà sobre les teues ales nines
seguint-me
omplint-me el pas de tu quan jo me'n vaja.
Ton flamejar d'un moment
gegant, com tornaveu de segles,
tot foll de sol i d'alegria verge.

LA MEUA PRIMAVERA I EL MAR

Jo portava la meua tristor urbanitzada
feta tota de llàgrimes tan feixugues i denses
—com si estalactites de dolor m’habitassen—
per aquest viure estrany d’edificis i somnis.
(Això ocorre els dies encatífats d’hivern.)
¿Em veus? I ara plore.
Però plore, ¿saps tu?, de la impaciència,
d’aquest desig foll que em du en les seues llums
bestretes, infantils, incipients,
al desglaç incomplet i prematur...
Ja veus si hi ha en mi absurd
que m’he sentit de sobte jo poblada
de blanques plomes, becs, feliços aleteigs,
de tot un remolí de grans gavines
que se m’emportassen —ràpides— al mar.
No sé a quin mar tampoc.
¿A una arena de nacre diminut,
de mancaps, de discòbols, de cavalls,
i de trirrems quietes en la costa?
¿Deesses mediterrànies
dormides en el més càlid de l’or,
altes pedres dormides, serenament pures
sense el pressentiment de l’àngel i de l’ombra?
¿O mars llunyans
de faules i flors,
flamígeres cançons com estels dins de l’aire
on hi ha un arc iris pur per l’ànima i les perles,
on no existeixen branques que siguen enemigues

ni altra cosa que pau en les garlandes?

Les meues grans gavines
alcen un vol cap a les aigües tèbies
inexistents.

Cap a una platja immensa que tocàs en els mars
immensos de l'esfera

lírics i tendres per caliu i gràcia
en què els fills tots de Déu, junt a les ones,
cantassen el clamor de l'alegria
entre el viu riure plàcid de l'amor.

Les meues grans gavines —ales,
plomes felices, impaciències—
les meues roses íntimes,
com si no se sentissen ja tancades
per la veu dels meus límits,
tenen avui una festa sorpresa
així —somriu— com d'albada...

(I en la tristor urbanitzada, torna
a ésser dia d'hivern.)

A VALÈNCIA

Jo estic lligada en mans
i estic lligada en braços per a dir-te
veus agudes i altes com intensos clarins.
El que hi ha en tu de maternal-feréstec,
sap ja com van buscant les branques meues
el teu alé solar, aqueix alé que em puja
per tu, tornat en els meus ulls
a l'origen que viu a les teues fondàries.
Pàtria seria escàs i pobre dir-te, perquè m'ets
—essencial i completa— molt més.
Pàtria és paraula,
és frase i no glatit,
és sols marca imposada i no música fosca,
aquesta que em diu com jo soc arbre teu
arrelat al silenci
en sa muda i millor forma d'amor.
(Etic callada tota d'alegria esclatant
amb el teu sol pujant-me per les venes,
fins que després jo plora aquest deliri
que em dona en plenitud de filiació
el teu riure.)
¡València de la meua llum, València
unida dolçament als mots que no existeixen,
per tal que el meu callar siga absolut
i el córrer de la sang meua només
lligue així el nostre llaç a la tendresa!
La cadena dormida que m'aixeques de terra
amarrant els meus passos amb força a ta drecera,

tots els que m'han donat ànsia o set vertical
dipositant en mi llurs músiques trencades,
estan en tu, unificats i plens,
movent-se en vespers pel teu nom.
I quan jo dic sense parlar: València,
el ressonar triomfal d'un chor inextingit
nodreix la meua veu amb veus pregones
que eleven llurs clamors per les arrels de l'ànima.

